

SISÄISEN TARKASTAJAN ARKIPÄIVÄ

SISÄISEN TARKASTAJAN MONINAISET TEHTÄVÄT

Tavoitteiden saavuttaminen

Yritykset harjoittavat liiketoimintaa pääasiassa tuottaakseen voittoa. Oppilaitoksilla, järjestöillä ja muilla voittoa tavoittelemattomilla organisaatioilla on usein tavoitteenaan ihmisten kouluttaminen, käyttäytymiseen vaikuttaminen tai vähempiossaisten auttaminen. Julkiset organisaatiot puolestaan ovat olemassa kansalaisten suojelemiseksi ja palvelemiseksi.

Perustehtävästään riippumatta yritykset sekä yleishyödylliset ja julkiset organisaatiot pyrkivät saavuttamaan tavoitteensa niin tehokkaasti ja tuloksellisesti kuin mahdollista. Tätä varten monet organisaatiot nimittävät itselleen hallituksen tai vastaavan johtoelimen, joka määrittelee strategian ja valvoo sen toimintaa.

Ohjatakseen tehokkaasti hallituksen jäsenten on saatava ajantasaista ja luotettavaa tietoa organisaation strategisista, operatiivisista, taloudellisista ja säädösten ja ohjeiden noudattamiseen liittyvistä riskeistä sekä varmuus siitä, että riskejä hallitaan hyvin.

Tätä varten tarvitaan sisäisiä tarkastajia.

Mitä sisäinen tarkastus on?

Sisäinen tarkastus on riippumatonta ja objektiivista varmennusta ja konsultointia, jonka tarkoituksena on tuottaa lisäarvoa ja kehittää organisaation toimintaa.

Yksinkertaisimmillaan sisäisen tarkastuksen tehtävänä on tunnistaa sellaiset riskit, jotka estävät organisaatiota saavuttamasta tavoitteitaan ja varmistaa, että johto on tietoinen näistä riskeistä sekä suositella toimia näiden riskien vaikutusten vähentämiseksi.

Johdon tulee avoimesti keskustella vaikeistakin asioista ja tarttua tarpeellisiin kehittämismahdollisuuksiin, jotta sisäinen tarkastus toimisi tehokkaasti. Sisäisen tarkastuksen tulee raportoida suoraan organisaation ylimmälle hallintoelimelle (esim. hallituksen tarkastusvaliokunnalle). Tällä varmistetaan se, että sisäinen tarkastus voi toimia organisaation kaikilla alueilla ja saada kaiken tarvitsemansa tiedon. Suora raportointi ylimmälle hallintoelimelle varmistaa myös sen, että sisäisellä tarkastuksella on vahva tuki takanaan silloinkin, kun sen näkemykset poikkeavat johdon näkemyksistä.

“Sisäinen tarkastus tuottaa lukuisia tärkeitä palveluita ja toimii usein organisaation johtamisen ja hallinnon sekä riskienhallinnan kehittämisen käynnistäjänä.”

– Leon Sheffield
IIA:n jäsen vuodesta
2008

Riippumattomuutensa ja laajan näkökulmansa ansiosta sisäiset tarkastajat ovat johdon ja hallituksen arvokas voimavara. He varmistavat, että organisaatio kantaa vastuunsa sidosryhmilleen olivat nämä sitten sijoittajia (kuten pörssiyrityksissä) tai julkisen yhteisön palvelemissa kansalaisia.

Sisäiset tarkastajat tuottavat organisaatiolleen lisäarvoa tarjoamalla objektiivista varmistusta ja näkemystä sen toiminnasta.

Sisäiset tarkastajat voivat säästää organisaatiolleen merkittäviä rahamääriä ja suojella niiden mainetta esimerkiksi tunnistamalla tehottomia toimintoja, tuhlaavia toimintatapoja, varkauksia, petoksia tai muita tilanteita, joissa ei noudateta lakeja ja ohjeita.

Sisäiset tarkastajat seuraavat organisaation ilmapiiriä, arvioivat riskejä, analysoivat uusia mahdollisuuksia, tekevät kehitysehdotuksia, edistävät eettisiä toimintatapoja sekä varmentavat taloudellisia ja muita tietoja. He tarjoavat ylimmälle johdolle ja hallitukselle tietoa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan keskeisistä asioista. Lisäksi he tutkivat väärinkäytöksiä, tunnistavat tehottomuutta, tuovat esille epäilyttäviä käytäntöjä, ehdottavat parempia valvontakeinoja sekä arvioivat lakien ja ohjeiden noudattamista.

Sisäinen tarkastaja tosiaan tekee kaikkea tätä.

Keitä sisäiset tarkastajat ovat?

Sisäiset tarkastajat ovat asioiden selvittäjiä, arvioijia, ongelmanratkaisijoita, raportoijia ja luotettuja neuvonantajia. He valjastavat puolueettomuutensa, taitonsa ja osaamisensa organisaation käyttöön. Heidän taustansa voi olla esimerkiksi tuotantotoiminnassa, taloushallinnossa, tietohallinnossa tai suunnittelussa. Tämän päivän tarkastusammattilaisia arvostetaan arviointikykyjensä ja viestintätaitojensa vuoksi sekä heidän IT- ja toimialaosaamisensa ansiosta.

Sisäiset tarkastajat sekoitetaan usein taloushallinnon asiantuntijoihin tai tilintarkastajiin. Erot ovat merkittäviä:

SISÄISET TARKASTAJAT	TILINTARKASTAJAT
Tyypillisesti organisaation työntekijöitä (voivat olla osittain tai kokonaan ulkoistettuja) mutta samalla riippumattomia tarkastamistaan toiminnoista.	Ulkopuolisia, yhtiökokouksen tai vastaavan toimielimen valitsema riippumattomia yhteisöjä tai henkilöitä.
Laaja toimialue, arviointi kattaa seuraavat alueet: <ul style="list-style-type: none"> • Sisäinen valvonta • Riskienhallinta • Johtaminen ja hallinto • Organisaation tavoitteet • Toiminnallinen tehokkuus ja tuottavuus • Säädösten ja ohjeiden noudattaminen • Luotettava taloudellinen informaatio • Ja paljon muuta!	Lakisäätöinen velvoite, joka kattaa seuraavat alueet: <ul style="list-style-type: none"> • Kirjanpito • Tilinpäätös • Toimintakertomus • Hallinnon lainmukaisuus
Monipuolinen tausta ja osaaminen, esimerkiksi: <ul style="list-style-type: none"> • Organisaation ja sen valvontaympäristön sekä toimialan tuntemus • Prosessiosaaminen • Riskienhallinnan osaaminen • Viestintä • Sisäinen ja ulkoinen laskentatoimi	Pääasiassa ulkoisen laskentatoimen tausta ja osaaminen
Eteen- ja taaksepäin katsova	Taaksepäin katsova

Sisäiset tarkastajat ovat organisaation tärkeä tuki. He tukevat organisaation tavoitteiden saavuttamista arvioimalla esimerkiksi toimintoja, prosesseja ja projekteja. He tuottavat objektiivista ammattimaista näkemystä johdolle ja edistävät organisaation jatkuvaa kehittämistä.

Ammattimaiset sisäiset tarkastajat noudattavat alan kansainvälisesti hyväksytyjä eettisiä periaatteita ja standardeja. He tunnistavat organisaation olennaisimmat riskit ja suunnittelevat tarkastustoiminnan kattavuuden niiden perusteella. Sisäiset tarkastajat voivat osoittaa ammattitaitonsa ja pätevyytensä suorittamalla kansainvälisen tutkinnon, esimerkiksi Certified Internal Auditor® CIA tai Certification in Risk Management Assurance™ CRMA.

Hyvät sisäiset tarkastajat pitävät itsensä ajan tasalla toimialan uusimmista virtauksista, suuntaavat toimintansa tulevaisuuteen etsien merkkejä mahdollisista ongelmista ja pystyvät ennakoimaan tulevia haasteita ja riskejä.

Sisäisen tarkastuksen kansainvälinen kattojärjestö the Institute of Internal Auditors (the IIA) on laatinut kansainvälisen ammatillisen ohjeistuksen (the International Professional Practices Framework), joka sisältää sisäisen tarkastuksen ammattistandardit ja eettiset säännöt.

Sisäisen tarkastuksen vastuut

Sisäisillä tarkastajilla on hyvin tärkeä työ - heillä on monta roolia ja tehtävää.

Sisäisen tarkastuksen toiminnot voivat vaihdella suuresti organisaation koon ja toimialan mukaan.

Toisissa voi olla maailmanlaajuisesti satoja työntekijöitä, joissakin vain yksi tai kaksi tarkastajaa.

Organisaatiot voivat myös ulkoistaa sisäisen tarkastuksen kokonaan tai osittain.

Sisäisen tarkastuksen toiminnon rakenteesta, kehittyneisyyden asteesta ja resursseista riippuen sisäiset tarkastajat voivat toteuttaa kaikkia tai joitakin seuraavista tehtävistä.

OBJEktiivISEN NÄKEMYKSEN JA NEUVOJEN ANTAMINEN – On tilanteita, joissa sisäisten tarkastajien kokemus, valvontaosaaminen ja laaja näkemys organisaation toiminnasta antaa heille hyvän pohjan toimia sisäisinä konsultteina. Tässä roolissa he kykenevät auttamaan toiminnan kehittämisessä silloin kun pitää jo ennakkoon varmistua siitä, että riskit tunnistetaan ja hallitaan asianmukaisesti (esim. yrityskaupoissa tai uudessa teknologiassa ja sen käyttöönotossa). Sisäiset tarkastajat voivat tarjota näkemyksiä ja neuvoja myös strategisista riskeistä, joskin johdon on itse viime kädessä otettava vastuu prosesseista omalla alueellaan.

RISKIEN ARVIOINTI – Riskejä on kaikkialla. Niitä voivat olla luonnonmullistukset, liiallinen sidosryhmäriippuvuus, mainevahingot, tehottomat toiminnot, väärinkäytökset, oikeusriidat, toimintaperiaatteiden noudattamattomuus, säädösten vastainen toiminta, varkaudet jne. Sisäisten tarkastajien tehtävänä on arvioida organisaation riskien merkittävyyttä ja riskienhallinnan tehokkuutta, viestiä arvioinnin tulokset johdolle ja hallitukselle sekä antaa suosituksia riskienhallinnan parantamiseksi. Sisäiset tarkastajat voivat myös tukea organisaation riskienhallintaprosessia.

VALVONTATOIMIEN ARVIOINTI– Sisäiset tarkastajat arvioivat valvontatoimien tehokkuutta ja toimivuutta sekä tuottavat johdolle ja hallitukselle varmuuden siitä, että valvontatoimet ovat riittäviä organisaatiota uhkaavien riskien hallintaan.

INFORMAATION LUOTETTAVUUDEN ARVIOINTI – Sisäiset tarkastajat arvioivat taloudellisen ja operatiivisen informaation sekä sen tuottamiseen liittyvien prosessien luotettavuutta ja johdonmukaisuutta.

TOIMINTOJEN KEHITTÄMINEN – Sisäisillä tarkastajilla on hyvä käsitys organisaation tavoitteista, ja sen ansiosta he voivat tutkia eri toimintoja ja arvioida niiden tehokkuutta ja tuottavuutta.

ETIIKAN EDISTÄMINEN – Ammattimaiset tarkastajat sitoutuvat noudattamaan IIA:n eettisiä sääntöjä, joiden periaatteisiin kuuluvat rehellisyys, objektiivisuus, luottamuksellisuus ja ammattitaito. He arvioivat ennakoivasti prosessien alttiutta väärinkäytöksille ja edistävät eettisiä toimintatapoja. Mikäli tarkastajat havaitsevat viitteitä mahdollisista väärinkäytöksistä, he nostavat asian esille.

PROSESSIEN JA MENETTELYJEN ARVIOINTI – Sisäiset tarkastajat arvioivat toimintoja ja tutkivat, onko prosessit ja menettelyt suunniteltu tukemaan organisaation tavoitteiden saavuttamista.

VAATIMUSTENMUKAISUUDEN SEURANTA – Sisäiset tarkastajat arvioivat, noudattaako organisaatio lakeja, viranomaismääräyksiä, sopimuksia ja sisäistä ohjeistusta. Arvioinnin tarkoituksena on varmistaa, että johto ottaa näistä tulevat vaatimukset huomioon ja valvoo niiden noudattamista. Tarkastajat myös esittävät näkemyksensä siitä, kuinka vaatimuksista poikkeaminen saattaisi vaikuttaa organisaatioon. Lisäksi he tiedottavat ylintä johtoa ja hallitusta riskeistä ja poikkeamista.

RESURSSIEN TURVAAMISEN ARVIOINTI – Organisaation henkilöstö ja sen osaaminen sekä aineellinen ja aineeton omaisuus ovat arvokkaita ja siksi ne on turvattava mahdollisten vahinkojen varalta. Sisäiset tarkastajat arvioivat resurssien turvaamisen menettelyjä, jotka on suunniteltu häiriötilanteiden ja menetysten varalle. He tuovat puutteet esiin ja laativat suosituksia menettelyjen parantamiseksi.

VÄÄRINKÄYTÖSTEN SELVITTÄMINEN – Väärinkäytöksiä voi ilmetä kaikilla organisaation tasoilla. Siksi onkin tärkeää, että hallitus antaa sisäiselle tarkastukselle pääsyn kaikkiin tietoihin sekä valtuutuksen tehdä tarkastuksia ja tutkia mahdollista vilpillistä toimintaa kaikkialla organisaatiossa.

TULOSTEN VIESTINTÄ – Sisäiset tarkastajat raportoivat tarkastushavaintonsa ja tekevät kehittämissuosituksia. He myös seuraavat päätettyjen kehittämistoimien toteutusta.

Tosiammattilaisia

Sisäiset tarkastajat ovat monitaitoisia ja he ovat sitoutuneet osaamisensa kehittämiseen jatkuvalla ammatillisella koulutuksella. Heihin kohdistettujen odotusten täyttäminen edellyttää pysyttämistä ajan hermolla, asioiden ennakoimista ja uusien ratkaisujen luomista. Tarkastajilla täytyy olla liiketoiminnan ymmärrystä ja kriittisen ajattelun taitoa. Heidän on hallittava viestintä erinomaisesti – oltava tarkkaavaisia kuuntelijoita, tehokkaita puhujia ja selväsanaisia kirjoittajia.

Eri rooliensa ja vastuidensa kautta sisäiset tarkastajat tuovat organisaatioilleen merkittävää lisäarvoa. He toimivat hallituksen ja ylimmän johdon silminä ja korvina. He ovat valmentajia, sisäisten ja ulkoisten sidosryhmien näkemysten esille tuojia, riskien, valvonnan ja tehokkuuden asiantuntijoita, tosiasioiden selvittäjiä ja ongelmanratkaisijoita. He tunnistavat sekä riskejä että mahdollisuuksia ja kertovat asiat sellaisina kuin ne ovat. - He ovat siis organisaation toiminnan kehittäjiä.

Tämä ei todellakaan ole helppoa, mutta näille taitaville ja päteville ammattilaisille se on arkipäivää!

“Sisäiset tarkastajat tuovat organisaatiolle arvoa tiedollaan ihmisistä ja prosesseista sekä niihin liittyvistä riskeistä.”

– Ofelia Tamayo, CIA
IIA:n jäsen vuodesta
2006

Sisäiset tarkastajat ry

Sisäiset tarkastajat ry on sisäisten tarkastajien ammattijärjestö, joka on kansainvälisen IIA:n (The Institute of Internal Auditors) jäsen.

IIA on maailmanlaajuisesti toimiva sisäisten tarkastajien kansainvälinen ammattijärjestö ja standardien ylläpitäjä. Se on perustettu 1941 ja palvelee maailman sisäisiä tarkastajia sertifiointin, koulutuksen, tutkimuksen ja teknisen ohjeistuksen avulla

IIA on omistautunut 180 000 jäsenensä tukemiseen ja palvelemiseen, jotta he voivat tuottaa jatkuvasti lisäarvoa kaikissa toimissaan. Lisätietoa sisäisen tarkastuksen ammatista tai Sisäiset tarkastajat ry:stä saat allaolevista yhteystiedoista.

Sisäiset tarkastajat ry
Energiakuja 3
00180 Helsinki
p 010 423 6350
e sisaiset.tarkastajat@theia.fi
W www.globalia.org (IIA)
www.theia.fi (Sisäiset tarkastajat ry)